

**ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՄԻՋԵՎ 2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՊՐԻԼԻ 5-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ԿՈՏԱՅՔԻ ԵՎ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԵՐԻ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ» ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ` ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ Ը ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

21 հունիսի 2016թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Հարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ա. Գյուլումյանի, Ֆ. Թոխյանի, Ա. Խաչատրյանի (զեկուցող), Վ. Հովհաննիսյանի, Հ. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝ Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարի առաջին տեղակալ Վ. Տերտերյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Հայաստանի Հանրապետության և Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի միջև 2016 թվականի ապրիլի 5-ին ստորագրված՝ «Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում ամրագրված

պարտավորությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի՝ 2016 թվականի հունիսի 8-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով սույն գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով համաձայնագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց** .

1. «Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագիր» վարկային համաձայնագիրն (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ Վարկառու) և Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (այսուհետ՝ Բանկ) միջև 2016 թվականի ապրիլի 5-ին:

Համաձայնագիրը բաղկացած է Նախաբանից և 6 հոդվածներից:

Համաձայնագրի անբաժանելի մասն են հանդիսանում 2 առդիրներ. Առդիր 1՝ «Ծրագրի նկարագրություն» և Առդիր 2՝ «Դասեր և առհանումներ»:

2. Սույն Համաձայնագրի կնքմամբ դադարեցվում է 2014 թվականի դեկտեմբերի 19-ին ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի միջև «Կոտայքի մարզի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագիր» վարկային համաձայնագիրը, որը Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացվել է 2015 թվականի մայիսի 21-ին՝ ՀՀ ԱԺ ԱԺՈ-158-Ն որոշմամբ (ՄԴՈ-1199):

3. Համաձայնագրով վարկավորվող Ծրագրի նպատակն է աջակցել Վարկառուին՝ բարելավելու կոշտ թափոնների կառավարումը Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերում (Նախաբան, Առդիր 1, կետ 1):

Ծրագիրը բաղկացած է հետևյալ մասերից՝

Մաս Ա. «Կապիտալ ծախսեր (ներդրումային բաղադրիչներ)», որով նախատեսվում է ֆինանսավորել թափոնների հավաքման բեռնատարների ու բեռնարկղերի և աղբավայրերի համար հատուկ սարքավորումների ձեռքբերումը, ինչպես նաև թափոնների հավաքման նոր կետերի, նոր աղբավայրերի և փոխանցման կայանների կառուցումը:

Մաս Բ. «Տեխնիկական համագործակցություն (Խորհրդատվական հանձնարարություններ), որով նախատեսվում է աջակցել Ծրագրի իրականացմանն ու գնումներին, Կորպորատիվ զարգացման և շահագրգիռ կողմերի մասնակցության ծրագիր կազմել, Բնապահպանական և սոցիալական լրացուցիչ ուսումնասիրություններ կատարել (Առդիր 1, կետ 2):

4. Համաձայնագրով Բանկը Վարկառուին տրամադրում է 5.500.000 եվրո գումարի չափով վարկ (այսուհետ՝ Վարկ)՝ սույն Համաձայնագրում և Աբովյանի, Բյուրեղավանի, Չարենցավանի, Հրազդանի, Ծաղկաձորի, Նոր Հաճնի, Եղվարդի, Գավառի, Ճամբարակի, Սևանի, Մարտունու ու Վարդենիսի քաղաքապետարանների (այսուհետ՝ Ծրագրի քաղաքապետարաններ) ու Բանկի միջև կնքված՝ ծրագրի իրականացման և աջակցության համաձայնագրում սահմանված կամ հղում կատարված պայմաններին համապատասխան (Նախաբան):

Վարկը բաղկացած է 2 տրանշից.

- 1) Տրանշ Ա՝ 3.500.000 եվրո գումարի չափով և
- 2) Տրանշ Բ՝ 2.000.000 եվրո գումարի չափով (II հոդվ., 2.01 բաժին):

Վարկի հասանելի գումարը կարող է ժամանակ առ ժամանակ առհանվել՝ Առդիր 2-ի դրույթներին համապատասխան, Ծրագրի համար պահանջվող ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների ողջամիտ արժեքի առնչությամբ կատարված ծախսերը ֆինանսավորելու համար (II հոդվ., 2.03 բաժին, կետ ա):

Վարկի առհանման նվազագույն գումարը 300.000 եվրո է՝ Ծրագրի Ա մասի ներքո նոր աղբավայրի կառուցման համար, և 50.000 եվրո՝ Ծրագրի «Ա» մասի ներքո այլ ծախսերի համար (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ ա): Վաղաժամ մարման

նվազագույն գումարը 500.000 եվրո է, իսկ չեղյալ հայտարարման նվազագույն գումարը՝ 500.000 եվրո (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետեր բ և գ):

Տոկոսի վճարման ամսաթվերն են յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 16-ը և հոկտեմբերի 16-ը (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ դ):

5. Համաձայնագրով Վարկի Տրանշ Ա-ի մարման առաջին ամսաթիվը 2018թ. ապրիլի 16-ն է, իսկ վերջին ամսաթիվը՝ 2029թ. հոկտեմբերի 16-ը: Վարկի Տրանշ Բ-ի մարման առաջին ամսաթիվը 2019թ. ապրիլի 16-ն է, իսկ վերջին ամսաթիվը՝ 2030թ. հոկտեմբերի 16-ը (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ ե, ենթակետ 1):

Տրանշ Ա-ի համար Վարկի հասանելիության վերջին ամսաթիվը 2018թ. մարտի 31-ն է կամ ավելի ուշ ընկնող ամսաթիվ, որը Բանկը, իր հայեցողությամբ, կարող է սահմանել և այդ մասին ծանուցել Վարկառուին, իսկ Տրանշ Բ-ի համար Վարկի հասանելիության վերջին ամսաթիվը 2019թ. մարտի 31-ը կամ ավելի ուշ ընկնող ամսաթիվ, որը Բանկը, իր հայեցողությամբ, կարող է սահմանել և այդ մասին ծանուցել Վարկառուին (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ գ): Համաձայնագրով ակնկալվում է, որ Ծրագրի Ա մասն ավարտվելու է մինչև 2018 թվականի նոյեմբերի 30-ը (Առդիր 1, կետ 3):

Պարտավորության վճարի դրույքաչափը տարեկան 0,5% է (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ է): Վարկի համար կիրառելի է փոփոխվող տոկոսադրույքը: Չնայած դրան, Վարկառուն կարող է, որպես այլընտրանք, Վարկի մի մասի տոկոսը վճարել ֆիքսված տոկոսադրույքով, պայմանով, որ փոխարկվող մայր գումարը չպետք է 1.000.000 եվրոյից պակաս լինի (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ ը):

6. Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- մարել Տրանշ Ա-ն և Տրանշ Բ-ն 24 հավասար (կամ հնարավորինս հավասար) կիսամյակային մասնաբաժիններով՝ յուրաքանչյուր տարվա ապրիլի 16-ին և հոկտեմբերի 16-ին (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ ե, ենթակետ 1),

- սեփական միջոցներից Բանկին վճարել 20.076,39 եվրո վարկի վերահաստատման վճար՝ Հայաստանի Հանրապետության և Բանկի միջև 2014թ. դեկտեմբերի 19-ով թվագրված Վարկային համաձայնագրի ներքո կուտակված

պարտավորության վճարի փոխարեն՝ վճարման ուժի մեջ մտնելու օրվանից հետո 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում (II հոդվ., 2.02 բաժին, կետ թ),

- Ծրագրի ընկերությանը հասանելի դարձնել Վարկային միջոցները Բանկի համար ընդունելի պայմաններով՝ սույն Համաձայնագրի համաձայն, Բանկի համար բավարար ձևով ու բովանդակությամբ (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ ա),

- Ենթավարկային համաձայնագրի ներքո իրականացնել իր իրավունքներն այնպես, որպեսզի պաշտպանվեն Հայաստանի Հանրապետության և Բանկի շահերը, ապահովվի համապատասխանությունը Համաձայնագրի դրույթներին, և իրականացվեն այն նպատակները, որոնց համար տրամադրվել է Վարկը (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ բ),

- չփոխանցել, չփոփոխել, չեղյալ չհայտարարել և չհրաժարվել Ենթավարկային համաձայնագրի որևէ դրույթից՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Բանկն այլ կերպ համաձայնի (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ գ),

- ապահովել, որպեսզի Ծրագրի յուրաքանչյուր քաղաքապետարան իրականացնի Ծրագրի իրականացման և աջակցության համաձայնագրով ստանձնած իր բոլոր պարտավորությունները (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ դ),

- ապահովել, որպեսզի Ծրագրի ընկերությունն իրականացնի Ծրագրի իրականացման համաձայնագրով ստանձնած իր բոլոր պարտավորությունները (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ ե),

- ձեռնարկել կամ ապահովել, որպեսզի ձեռնարկվեն բոլոր այն լրացուցիչ գործողությունները, որոնք անհրաժեշտ են Ծրագրի ավարտի համար բավարար միջոցներ տրամադրելու նպատակով (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ զ),

- ապահովել, որպեսզի Հայաստանի Հանրապետության կողմից վերահսկվող ցանկացած անձ (բացի ֆիզիկական անձից) կամ միավոր ժամանակին վճարի կոշտ թափոնների վճարները Ծրագրի քաղաքապետարաններին կամ Ծրագրի ընկերությանը՝ կախված հանգամանքներից (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ է),

- ջանքեր գործադրել՝ խթանելու համար իրավական այնպիսի կարգավորումներ, որոնք կոշտ թափոնների ծառայությունների համար ապահովում են

ծախսերի ամբողջական փոխհատուցմամբ սակագներ (III հոդվ., 3.01 բաժին, կետ Ը),

- երաշխավորել Համաձայնագրի V հոդվածի 5.01 բաժնով նախատեսված գործողությունների իրականացումը որպես Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու նախապայման (Հոդված V, Բաժին 5.01),

- չկատարել ոչ մի Առհանում մինչև Վարկային համաձայնագրի ամսաթիվը կատարված ծախսերի առնչությամբ (Առդիր 2, մաս 2, կետ ա),

- չկատարել ոչ մի Առհանում Ծրագրի Ա մասի ներքո որևէ ծախսի առնչությամբ, քանի դեռ նույն գումարի չափով միաժամանակյա վճարում չի կատարվել Դրամաշնորհային համաձայնագրով՝ այդ ծախսի մնացած բաժինը ֆինանսավորելու նպատակով (Առդիր 2, մաս 2, կետ բ):

7. Սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ Համաձայնագրի I հոդվածի 1.01 բաժնի «ա» կետի համաձայն՝ 2012 թվականի դեկտեմբերի 1-ով թվագրված՝ Բանկի Ստանդարտ պայմանների բոլոր դրույթները ներառվում են Համաձայնագրում և կիրառելի դառնում Համաձայնագրի նկատմամբ նույն ուժով ու գործողությամբ՝ այնպես, ինչպես եթե դրանք ամբողջությամբ սահմանված լինեին Համաձայնագրում, ընդ որում, Համաձայնագրի I հոդվածի 1.01 բաժնով նախատեսված են փոփոխություններ Ստանդարտ պայմանների 2.02 բաժնում:

8. Միաժամանակ, Սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում նշել, որ ինչպես իր որոշումներում, այնպես էլ իր որոշումների կատարման վիճակի վերաբերյալ տարեկան հաղորդումներում բազմիցս անդրադարձել է վարկային միջոցներով ֆինանսավորվող ծրագրային միջոցների նպատակային օգտագործման, դրանց նկատմամբ արդյունավետ վերահսկողության անհրաժեշտության հիմնախնդիրներին: Սույն գործով քննության առարկա Համաձայնագիրը ևս պահանջում է լուրջ վերահսկողություն վարկային միջոցների օգտագործման և Ծրագրի կառավարման ու թափանցիկ հաշվեքննության կազմակերպման առումով՝ Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած միջազգային պարտավորությունների պատշաճ կատարումն ապահովելու համար:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63, 64 և 72-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. Հայաստանի Հանրապետության և Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի միջև 2016 թվականի ապրիլի 5-ին ստորագրված՝ «Կոտայքի և Գեղարքունիքի մարզերի կոշտ թափոնների կառավարման ծրագիր» վարկային համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

21 հունիսի 2016 թվականի
ՍԴՈ-1284